

Learning Brisk, Inside (2)

בגדר מגילת אסתר ובדיני עשייתה

גרי"ז ריש ה' מגילה

גמרא מנחות (ריש לב):

לב: הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

הא מורידין עושין והא בעיא שרשומי. וא"ת דילמא במשטרטי וי"ל דלא היו רגילין לשרטוט ספר תורה ותפילין כיון דלא צעו שרטוט כדאמרינן בירושלמי בפ"ק דשבת כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט ובסדר רב עמרם מצינו והא דאמרינן בספ"ק דמגילה (דף טו:) דברי שלום ואמת מלמד שזריכה שרטוט כאמתה של תורה לא כמו שפירש שם בקונטרס דמיירי בס"ת ממש אלא במזוזה קאמר שהיא אמתה של תורה שיש בה ס' מלכות שמים וכדמוכח הכא דמזוזה צעיא שירטוט ומדע דאי בספר תורה כפירוש הקונטרס היה לו לדרוש מדנקראת ספר כדדרשינן התם (ש' דרשא אחרימי מדנקראת ספר ומיהו י"ל דאי מדנקראת ספר הוה ליה לאשכוחי חד עניינא דלא ליבעי שרטוט כיון דנקראת כמו כן איגרת כדאמרינן נמי (מגילה דף י"ט.) לענין תפירה דלא צריך לתופרה כולה בגדין וירושלמי משמע כפירוש הקונטרס דמספר תורה עזמה יליף דקאמר התם נאמר כאן דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור מה להלן צריך שרטוט אף כאן צריך שרטוט משמע דאיידי בכל התורה כולה דאכל התורה כולה כמיצא קרא ואמר רבינו תס דס"ת צעי שרטוט משום (שמות טו) זה אלי ואנוהו אבל תפילין דמכוסין צבור לא צעו שרטוט דלא שייך צבו נוי וקלת מימה דבסמך

דאם כתבן אדוכסוסטום פסול אבל מזוזה חלקף שפיר דמי: והא צעיא שרטוט. כדמפרש לקמן ובתפילין לא אשכחן דצעי שרטוט: **מגרים** גריסין. רהוטים הם צפי כל אדם ואין עושין בהם הילכך אין צריך להעתיקם מספר אחר: ה' כף י' כדא אארעא. כפה כד על הארץ: והניח ס"ס עליו. לפי שהיה ס"ס מונח על ה' ראשה והיה רואה לישב על המיטה: וגדמה לו. מרוב צער כמו שהכישו נחש: על גבי קרקע. היה ס"ס מושלך דאיכא ציוגא יתירא לכך נצטער: כפפה איגרת. בלא שרטוט ולא דקדק בחסרות ויתרות כאיגרת צעלמא: כפיפה כפיפה. וכתבתם על מזוזותי וכתב לה ספר כרימותי אי נמי כתוב זאת זכרון בספר לי מה ספר צעי דקדוק אף מזוזה צעיא דקדוק: סלאה. למזוזה על הפתח במקל: שהניחה אחורי הדלת. שקבעה בזותל אחורי הדלת: סכנה. מן המזיקים שאין הבית משתמר בה עד שיקבענה בצורת הפתח כהילכתה: היו עושין בפונדקויהן כן. פונדק היינו בית שלנין צו עוזרין דרכים צדקן ואין חייבין במזוזה דלאו דירת קבע הוא דמתניא לקמן בהתכלת (ה' דר צפונדקי צארץ ישראל כל שלשים יום פטור מן המזוזה ושל בית מונצו המלך כשהיו מהלכים צדקן נושאין מזוזות עמהם ותולין אותן צפונדק במקל עד הבקר וזכר למזוזה לפי שלא היו דרין לעולם דירת

דכתבינהו אדוכסוסטום במקום בשר ואיבעית אימא שינה בזה ובוזה תנאי היא דתניא שינה בזה ובוזה פסול ר' ר' [אחא מכשיר משום רבי] אחאי ברבי חנינא ואמרי לה משמיה דרבי י' עקיבא ברבי חנינא (ה' הא מורידין עושין והא בעיא שרטוט דאמר רב מנימו בר חלקיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל מזוזה שאינה משורטטת פסולה ורב מנימוין בר חלקיה דידיה אמר שרטוט של מזוזה הלכה למשה מסיני תנאי היא (ה' דתניא ר' ירמיה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין צריכות שירטוט והילכתא תפילין לא בעי שרטוט ומזוזה בעיא שירטוט יואדי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מ"ט מיוגרם גריסין אמר רב חלבו אנא חזיתיה לרב הונא (ה' דהוה יתיב אפוריא דס"ת עליה וכף לכדא אארעא ואנה עליה ס"ת והדר יתיב במיטה קסבר יאסור לישב על גבי מיטה שס"ת מונח עליה ופליגא דרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מותר לישב על גבי מיטה שספר תורה מונח עליה ואם לחשך אדם לומר מעשה בר

רמב"ם ה' הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה (פרק א')

[יב] הלכה למשה מסיני שאין כותבין ספר תורה ולא מזוזה אלא בשרטוט אבל תפילין אינן צריכין שרטוט לפי שהן מחופין ...

רמב"ם ה' מגילה וחנוכה (פרק ב')

[ט] אין כותבין המגילה אלא צדיו על הגויל או על הקלף כספר תורה. ואם כתבה צמי עפאל וקנקנתום כשרה. כתבה בשאר מיני צבעונין פסולה. וזריכה שרטוט כתורה עזמה ...

[יא] המגילה צריכה שתהא תפורה כלה עד שיהיו כל עורותיה מגילה אחת. ואינה נתפרת אלא בגדין כספר תורה. ואם תפרה שלא בגדין פסולה. ואינו צריך לתפור את כל היריעה בגדין כספר תורה אלא אפילו תפר בגדין שלש תפירות בקצה היריעה ושלש באמצעה ושלש בקצה השני כשרה מפני שנקראת אגרת.

יב רי"ז הלוי הלכות חגיגות חרושי מרן

לשבת על המטה, כי אם דלכלי צהדי כל דיני אכלות שהם רק מסתמכת בגולל, והא דקאמר הכא צירושלמי אינו לא כופה את מעתו ולא ישן ע"ג מטה כפוי, ג"כ פירוש דמוחר לו לישן גם ע"ג מטה שאינה כפוי, וליכא גבי לא חויבא דכפיה המטה, ולא איסורא דשיכיה ע"ג מטה שאינה כפוי, וגמלא דעעמא דירושלמי דכא דלא הוודו לו חכמים הוא משום דעשאורו כמי שמתו מוטל לפניו הוא באמת כמסקנא דרבא ואליצא דחגא דידן דלא הוודו לו כל עיקר, וכו' שהביא הרי"ף להך עעמא. ועכ"פ הרי מוכרח דשיעור הרי"ף כשיעור הרמב"ם דמתו מוטל לפניו לא נהיג דין אכלות גם לענין איסורא ומוחר גם דרתיא וסיכה וכל איסורי אכלות, ולפי"ז שפיר וכל לומר לעת הרי"ף כמשי"כ למעלה דזכו גם עעמא דריב"ר שמתיר לרחוץ ולסוך דכא דכא עעמא דעשו כמי שמתו מוטל לפניו, ורחיבה וסיכה עם כפיה המטה חרוויכו חד עעמא וחד דינא להו, וריב"ר שמתיר לרחוץ ולסוך היינו חכמים דמתני' דלא הוודו לו, וכו' שפסק קו, וכש"ל.

הלכות מגילה

במגילה דף ע"ז דברי שלום ואמת וכו' מלמד שצריכה שרעוט כאמיתה של תורה, וע"ש בפירש"י דאמיתה של תורה היינו ספר תורה עלמו דשרעוט שלו הוא הלמ"מ, אולם בתוס' במנחות דף ל"ב גוריא אמר רב מגילה דאיתא לקמן דף ע"ט אמר ר"מ בר גוריא אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם חפרה צמתי פשתן פסולה וכו' ואם נימא דדין שרעוט דמגילה יליף מספר תורה אי"כ למח לנו קרא דדברי שלום ואמת ותיפוק לן מדנקראת ספר, וכמו דילפינן מזה דאיהו נחפשה אלא בגידין כס"ת ה"ג ניליף מזה דלריכיה שרעוט כס"ת, וע"ש בדבריהם שהוכיחו מכה קושיא זו דס"ת באמת לא צבי שרעוט, ואמיתה של תורה פירושו מזוהר, דדין שרעוט שלה הוא הלמ"מ כמבואר במנחות דף ל"ב שם, ומש"ה הוא דלריכיה להקרא דדברי שלום ואמת לאקושה למזוהר לענין דין שרעוט ולא כס"ת, ע"ש בדבריהם.

והנה הרמב"ם פ"ב מהלי מגילה ה"ל ז"ל אין כותבין את המגילה אלא בדיו על הגויל או על הקלף כס"ת וכו' וצריכה שרעוט חתורה עלמה וכו' ואיהו נחפשה אלא בגידין כס"ת עכ"ל, והיינו בפירש"י דדין שרעוט של מגילה יליף מס"ת ולא ממוזוהר, וכשיעורו שפסק לעיל בפ"א מהלי חפילין ה"ב דגם שרעוט של ס"ת הלמ"מ, אלא דיש לדקדק בלשון הרמב"ם, דלענין הדינים דאיהו נכתבה אלא על הגויל או על הקלף ואיהו נחפשה אלא בגידין נקט בלשני כס"ת, ולענין דדין דלריכיה שרעוט נקט בחורה עלמה, ולידן ביאור שניו בלשון. והנראה ללמוד מזה, דהא דס"ת צבי שרעוט אין זה מהדינים של ס"ת, רק דיסוד דין זה נאמר על תורה עלמה, דתורה צבי שרעוט בכתובה, ודבר זה יש ללמוד גם מדברי הרמב"ם בפ"א מהלי חפילין ה"ב שכתב שם ז"ל הלמ"מ שאין כותבין ס"ת ולא מזוהר אלא בשרעוט אצל חפילין אינם צריכים שרעוט לפי שהן מחופין עכ"ל, וא"כ למח לנו עעמא דחפילין לפי שהן מחופין, והא כיון דיסוד דדין שרעוט כס"ת ומזוהר הוא הלמ"מ, ובחפילין יוכא הילכתא, וא"כ ממילא דלא צבו שרעוט, ולמח לן עעמאם צוה, וכי עעמא דהלכה אחא לאשמעינן, וא"כ, אולם לפי הניל הדבר מבואר היטב, דבאמת עיקר דין שרעוט אינו תלוי כלל בדין ס"ת ומזוהר, רק עיקר ההלכה נאמרה על תורה עלמה

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז

מגילה ע"ז